

РАДА СУДДІВ УКРАЇНИ

01601, м. Київ, вул. Липська, 18/5, тел.: (044) 277-76-29, факс: (044) 277-76-30

25 листопада 2021 року

м. Ужгород

Р І Ш Е Н Н Я

№ 53

15 червня 2018 року Радою суддів України рішенням № 39 надавалися роз'яснення щодо можливості здійснення адміністративних повноважень суддею, який відсторонений від здійснення правосуддя.

Так, у своєму рішенні Рада суддів України звернула увагу, що рішення органу, що розглядає справи про притягнення до дисциплінарної відповідальності суддів, про застосування до судді дисциплінарного стягнення у виді подання про звільнення судді з посади до ухвалення рішення про його звільнення з посади Вищою радою правосуддя не позбавляє суддю права бути обраним на адміністративну посаду в місцевому та апеляційному суді зборами суддів цих судів.

Водночас, підстави відсторонення судді від здійснення правосуддя є різними, а тому у практиці судів часто виникає питання щодо можливості перебувати на адміністративній посаді судді, якого відсторонено від здійснення правосуддя.

Так, відповідно до частини першої статті 63 Закону України "Про Вищу раду правосуддя" тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності здійснюється Вищою радою правосуддя на строк не більше двох місяців на підставі вмотивованого клопотання Генерального прокурора або його заступника, а стосовно судді Вищого антикорупційного суду на підставі вмотивованого клопотання Генерального прокурора (виконувача обов'язків Генерального прокурора). На стадії судового провадження строк відсторонення встановлюється до набрання законної сили вирокон суду або закриття кримінального провадження.

Крім того, відповідно до частини 5 статті 86 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" у разі необхідності направлення запиту, вказаного в частині першій цієї статті, Вища кваліфікаційна комісія суддів України має право зупинити проведення кваліфікаційного оцінювання на період, необхідний для отримання відповідної інформації. В залежності від значення інформації, неповнота або недостовірність якої була виявлена при проведенні кваліфікаційного оцінювання, Вища кваліфікаційна комісія суддів України може внести подання Вищій раді правосуддя про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя до закінчення кваліфікаційного оцінювання.

Вирішуючи питання щодо можливості перебування судді, якого відсторонено від здійснення правосуддя, на адміністративній посаді, Рада суддів виходить з такого.

Статтею 126 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" органам суддівського самоврядування наділено право самостійного вирішення питань внутрішньої діяльності суду. Згідно з частинами першою та п'ятою статті 128 цього Закону саме на зборах суддів відповідного суду судді обговорюють питання щодо внутрішньої діяльності суду та приймають з цих питань рішення, що є обов'язковими для суддів та працівників цього суду.

Порядок обрання суддів на адміністративні посади та звільнення з цих посад регламентуються Законом України "Про судоустрій і статус суддів" та Типовим положенням про збори суддів судів загальної юрисдикції (Типового положення про збори суддів судів загальної юрисдикції у редакції рішення Ради суддів України від 31 січня 2020 року № 4).

Статтею 20 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" законодавець наділив збори суддів відповідного суду правом самостійно обирати голову місцевого суду та його заступника з числа суддів цього суду. При цьому, обрання судді на адміністративну посаду без додержання вимог закону не допускається.

Так, відповідно до пункту третього статті 20 вказаного Закону встановлено, що голова місцевого суду, його заступник, голова апеляційного суду, його заступники, голова вищого спеціалізованого суду, його заступники обираються на посади зборами суддів шляхом таємного голосування більшістю від кількості суддів відповідного суду строком на три роки, але не більш як на строк повноважень судді, у порядку, визначеному законом.

Крім того, пунктом сьомим статті 20 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" встановлено, що звільнення з посади судді, припинення його повноважень як судді, а також закінчення строку, на який суддю обрано на адміністративну посаду в суді, припиняє його повноваження на адміністративній посаді.

Відповідно до пункту 5.3. Типового положення про збори суддів в суді загальної юрисдикції, затвердженого рішенням Ради суддів України № 45 від 04 червня 2015 року (у редакції рішення Ради суддів України від 31 січня 2020 року № 4) кандидатом на адміністративну посаду може бути лише суддя цього суду, строк повноважень якого в установленому законом порядку на час проведення зборів не закінчився. Суддя, п'ятирічний строк повноважень якого закінчився, може бути кандидатом на адміністративну посаду лише після його обрання на посаду судді безстроково.

У рішення Ради суддів України № 67 від 26 червня 2015 року висловлена аналогічна позиція про те, що адміністративні повноваження судді, якого було обрано на посаду голови чи заступника голови суду загальної юрисдикції, припиняються одночасно з закінченням повноважень судді.

У Рекомендації N (94) 12 "Незалежність, дієвість та роль суддів", ухваленої Комітетом Міністрів Ради Європи від 13 жовтня 1994 року, передбачено, що виконавча та законодавча влади повинні забезпечити, щоб судді були незалежними і щоб не вживались заходи, які можуть поставити під загрозу незалежність суддів.

Забезпечення незалежності суддів включає в себе зокрема належне унормування питань судового адміністрування. Якісне законодавче регулювання питання зайняття суддями адміністративних посад прямо впливає на якість організації роботи суду, створення належних умов для здійснення судочинства та утворює авторитет судової влади в суспільстві.

У пункті 45 Висновку КРЄС "Про роль голів судів" (далі – Висновок КРЄС) вказано, що гарантії незмінюваності судді таким же чином застосовуються й до посади голови суду. КРЄС погоджується, що гарантії перебування на посаді та належні умови роботи суддів є абсолютно необхідними елементами існування суддівської незалежності відповідно до всіх міжнародних правових стандартів, включно зі стандартами Ради Європи. Ці стандарти не містять жодних положень, які б заперечували, що принцип незмінюваності судді на посаді має застосовуватися до строку перебування на посаді голів судів, незалежно від того, чи, окрім своїх суддівських повноважень, голови також виконують адміністративні чи управлінські функції.

За змістом пункту 47 Висновку процедури у випадках дострокового відсторонення голови суду від посади мають бути прозорими, а будь-який ризик політичного втручання має бути однозначно усунутий. Відповідно, представники виконавчої влади, наприклад Міністерства юстиції, мають уникати участі в цьому процесі. Також процедури не мають відрізнятися від загальних процедур, що застосовуються до суддів.

Отже, виходячи з системного аналізу норм чинного законодавства, слід прийти до висновку, що на законодавчому рівні можливість обіймати адміністративну посаду нерозривно пов'язана із можливістю судді відправляти правосуддя.

З огляду на викладене, для забезпечення реалізації гарантій незалежності суддів, мінімізування ризиків незаконного впливу на судів зі сторони осіб, які займають адміністративні посади, дотримання принципів виборності голів судів та їх заступників, а також, відновлення довіри суспільства до судової влади, слід прийти до висновку, що у разі застосування до судді, який обіймає адміністративну посаду у суді тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя, такий суддя позбавляється можливості обіймати адміністративну посаду в суді.

Адже відповідно до пункту 18 Висновку КРЄС голови суду мають слугувати прикладом іншим та створювати атмосферу, у якій судді могли б звертатися до них за підтримкою та допомогою при здійсненні своїх повноважень, у тому числі з питань етики та деонтології.

В той же час, частиною 3 статті 24 закону України "Про судоустрій і статус суддів" передбачено, що у разі відсутності голови місцевого суду його адміністративні повноваження здійснює один із заступників голови суду за визначенням голови суду, за відсутності такого визначення – заступник голови суду, який має більший стаж роботи на посаді судді, а в разі відсутності заступника голови суду – суддя цього суду, який має більший стаж роботи на посаді судді.

Аналогічним чином врегульоване питання здійснення адміністративних повноважень в апеляційних, касаційних судах та Верховному Суді (ч.3 ст.30, ч.8 ст.42, ч.5 ст.39).

Рада суддів України ще раз наголошує, що відповідно до викладеної у рішенні Ради суддів України №2 від 23 січня 2017 року позиції здійснення адміністративних повноважень не є тотожним зайняттю адміністративної посади судді.

А тому суддя, якого відсторонено від здійснення правосуддя не має права обіймати адміністративну посаду в суді, однак не позбавлений права здійснювати адміністративні повноваження в суді на підставі законодавства, що визначає порядок виконання обов'язків голови суду або його заступника.

Заслухавши та обговоривши інформацію Голови Ради суддів України Моніча Б.С. про здійснення адміністративних повноважень у разі відсторонення судді від здійснення правосуддя, відповідно до частини восьмої статті 133 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" та Положення про Раду суддів України, затвердженого X позачерговим з'їздом суддів України 16 вересня 2010 року (з подальшими змінами), Рада суддів України

в и р і ш и л а :

1. Звернути увагу судів та суддів України на те, що перебування судді на адміністративній посаді є неможливим на час тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя, незалежно від підстав такого відсторонення від посади.

2. З дня тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя суддя позбавляється статусу голови або заступника голови суду, а йому не виплачуються передбачені чинним законодавством доплати за перебування на адміністративній посаді.

Перебування на адміністративній посаді судді відновлюється з дня наступного після закінчення строку такого відсторонення.

3. Загальний строк перебування на адміністративній посаді розраховується на загальних засадах і не підлягає продовженню на строк відсторонення від здійснення правосуддя.

4. Суддя відсторонений від відправлення правосуддя має право виконувати адміністративні повноваження голови або заступника голови суду у порядку визначеному законом.

5. Визнати таким, що втратило чинність рішення Ради суддів України від 15 червня 2018 року № 39.

**Голова
Ради суддів України**

Б.С. Моніч